

ХВОРОБИ КАРТОПЛІ

РИЗОКТОНІОЗ (ЧОРНА ПАРША)

Збудником хвороби є гриб *Rhizoctonia solani* Khn

Ризоктоніоз уражує бульби, паростки, стебла, stolони, рідше корені дорослих рослин. На поверхні бульб утворюються чорні опуклі склероції неправильної форми, що нагадують часточки ґрунту, які прилипли до поверхні. На прикореневій частині дорослих рослин утворюються бурі плями, які пригнічують їх ріст. У період цвітіння на стеблах хвороба проявляється у вигляді «білої ніжки» внаслідок розростання на нижній частині стебла сірувато-білого щільного міцелію.

Джерелом інфекції є склероції, що зберігаються в ґрунті та на ураженому посадковому матеріалі. Розвитку хвороби сприяє волога та прохолодна погода, оптимальна температура для розвитку патогену — 18°C.

Шкодочинність: ► паростки уражених бульб не сходять, що призводить до зрідження насаджень; ► рослини відстають у рості й розвитку, в'януть і гинуть; ► зниження врожаю до 40–60 %, погіршення його товарності.

Заходи захисту:

1. Відбір здорового насіннєвого матеріалу.
2. Прогрівання, озеленення та пророщування маточних бульб при температурі +8–14°C.
3. Обробка бульб протруйником.
4. Дотримання сівозмін та вибір кращих попередників: бобово-злакові суміші, зернові озимі культури, кукурудза тощо.
5. Застосування сидеральних добрив.
6. Висаджування картоплі в ґрунт прогрітий до температури 8°C.
7. Збирання картоплі в оптимальні строки.

ФІТОФТОРОЗ КАРТОПЛІ

Збудником хвороби є гриб *Phytophthora infestans*

Фітофтороз уражує вегетативну масу, бульби та генеративні частини рослин. На листках утворюються крупні зеленувато-водянисті плями, оточені світло-зеленою облямівкою. У вологу погоду вони стрімко розростаються і охоплюють всю листову пластину. Листки загнивають, буріють і зависають на стеблах. На черешках листків і стебел виникають довгасті бурі плями, штрихи і смуги. У місцях ураження тканина загниває, утворюються перехвати, внаслідок чого черешки листків надламуються

На бульбах утворюються вдавнені тверді бурі або свинцево-сірі плями різної форми. На розрізі бульб у місцях ураження спостерігається забарвлення паренхіми в бурій або іржаво-коричневий колір. Ураження поширюється в серцевину бульби у вигляді гнилих плям, розпливчастих конусоподібних штрихів та смуг.

Джерелом інфекції є уражені насінневі бульби картоплі, в яких зберігається грибниця, а також уражене стебловою формою бадилля з ооспорами гриба. Розвитку гриба сприяють температура 22–25°C, краплина вологи або роса. Чим ближче до поверхні ґрунту формуються бульби, тим швидше і сильніше відбувається їх зараження.

Шкодочинність: ► зменшення асиміляційної поверхні листових пластинок; ► передчасне висихання вегетативної маси; ► хворі рослини утворюють недорозвинені бульби; ► загнивання ураженої картоплі під час зберігання; ► недобір врожаю 10–70 %.

Заходи захисту:

1. Пригнічення первинних джерел інфекції
2. Використання стійких сортів
3. Застосування фунгіцидів

АЛЬТЕРНАРІОЗ

Збудником хвороби є спори гриба — *Alternaria solani*

Альтернаріоз проявляється перед бутонізацією за 15–20 днів до цвітіння картоплі у вигляді чітко обмежених округлих темно-бурих, темно-сірих або коричневих плям із концентричними колами й слабким темним нальотом. При сильному ступені ураження плями зливаються, листя жовтіє і відмирає. На черешках і стеблах плями мають подовжену форму і концентричну зональність.

Поверхня бульби у рослин, що придушені хворобою, покривається втиснутими плямами неправильної форми, більш темного кольору, ніж шкірка. На розрізі бульби чітко видно ділянки загнивання, із зовнішнім виглядом за типом сухої гнилі. Ці ділянки поступово перетворюються в тверду суху щільну масу чорно-коричневого кольору

Джерелом інфекції є уражені рештки з конідіями, хламідоспорами та склероцієподібними скупченнями гіфів міцелію гриба. Під час вегетації гриби поширюються конідіями за допомогою вітру, крапель дощу або комахами. Гриби виділяють токсини, що є причиною пожовтіння і відмирання тканин. Розвитку хвороби сприяє спекотна погода, рясні дощі й роси і температура 22–24 °C (оптимальна 26 °C), а також захворювання посилюється через дефіцит калію в ґрунті.

Шкодочинність: ► зменшення асиміляційної поверхні рослин, що впливає на розмір та крохмалистість бульб; ► втрата врожаю при зберіганні; ► недобір врожаю може становити 10–30 %.

Заходи захисту:

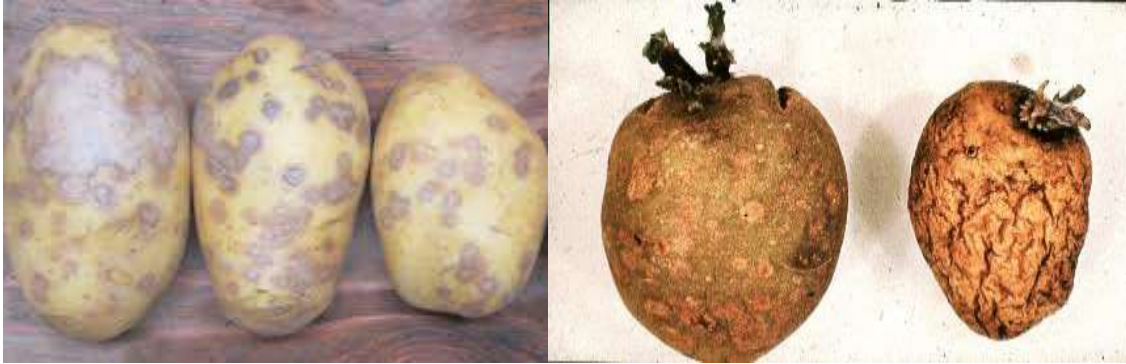
1. Застосування фунгіцидів (Хімічні заходи боротьби проти альтернаріозу такі самі, що й проти фітофторозу, але обприскування слід проводити в більш ранні строки.)
2. Рекомендується також знищувати уражене картоплиння, яке є джерелом інфекції альтернаріозу на наступний рік.
3. Запобіганню захворювання сприяє достатнє мінеральне живлення рослин, зокрема азотними добривами.

СРІБЛЯСТА ПАРША

Збудником хвороби є гриб *Helminthosporium solani*

Срібляста парша уражує бульби, внаслідок чого на поверхні утворюються злегка вдавлені сірувато-буруваті плями різного розміру вкриті легким нальотом. Пізніше шкірочка бульб біля плям відшаровується, куди проникає повітря, і місце ураження набуває сріблястого кольору, що добре спостерігається при змочуванні водою.

Шкірка стає пористою і внаслідок цього бульба дуже висихає у процесі зберігання, в'яне і зморщується. Такі бульби гірше проростають, з них виростає менше стебел. В основному молоді бульби інфікуються спорами маточної бульби, але нерідко зараження відбувається вже під час зберігання. Якщо у приміщенні, де зберігають картоплю, відносна вологість перевищує 90%.

Джерелом інфекції є уражений посадковий матеріал картоплі й ґрунт, де гриб зберігається у вигляді склероцій. В умовах підвищеної вологості гриб утворює конідіальне спороношення. Конідії проростають за температури 6–32 °С. Хвороба частіше розвивається на легких ґрунтах при підвищеній температурі на початку формування бульб.

Шкодочинність: ► інфіковані бульби легко уражуються вторинною інфекцією; ► погіршення товарної якості продукції; ► недобір урожаю бульб картоплі від сріблястої парші може досягати 25 % і більше.

Заходи захисту:

1. Відбір якісного насінневого матеріалу.
2. Вирощування картоплі на торф'яних ґрунтах на високому фоні живлення.
3. Дотримання технологій зберігання.
4. Дотримання сівозміни.

Державна установа “Тернопільська обласна
фітосанітарна лабораторія“ відділ фітосанітарного аналізу
м. Тернопіль, вул. Текстильнаб